

Utlåtande om grönbok rörande EU:s handelspolitiska skyddsinstrument

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta utlåtande EG-kommissionens grönbok om EU:s handelspolitiska skyddsinstrument (KOM/2006/763), i vilken kommissionen har inbjudit EU:s medlemsstater m.fl. berörda att lämna synpunkter på ett antal frågor. Målet är att få till stånd en offentlig debatt om hur EU på bästa sätt kan fortsätta att utnyttja instrument som exempelvis antidumpning.

Utskottet välkomnar att kommissionen gör en översyn av EU:s handelspolitiska skyddsinstrument. Sverige har länge värnat om frihandel som princip. Denna inställning betyder att Sverige oftast har en negativ attityd till förslag om användning av skyddsinstrumenten inom EU, eftersom dessa instrument lämnar utrymme för protektionistiska tendenser. Det regelverk som reglerar användningen av handelspolitiska skyddsinstrument bör därför stramas upp, anser ett enigt utskott. Förutom denna principiella grundhållning framförs vissa mer detaljerade synpunkter rörande ökad hänsyn till utvecklingsländernas situation, önskemål om en mer öppen och transparent hantering av antidumpning och större betoning av konsumentintresset på kort och lång sikt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Grönbokens huvudsakliga innehåll	4
Handelspolitiska skyddsinstrument	4
Samråd om grönboken	5
Utskottets granskning	6
Faktapromemoria	6
Vissa kompletterande uppgifter	7
Utskottets ställningstagande	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommissionens grönbok

Riksdagen lägger utlåtande 2006/07:NU8 till handlingarna.

Stockholm den 27 februari 2007

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Hans Rothenberg (m), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Maria Plass (m), Berit Högman (s), Marie Weibull Kornias (m), Kent Persson (v), Karin Åström (s), Karin Granbom (fp), Per Bolund (mp), Staffan Anger (m), Åke Sandström (c) och Lars Lindén (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

En ny ärendehantering av EU:s grön- och vitböcker samt andra strategiska EU-dokument har fastställts inom riksdagen. Syftet är att riksdagen ska komma in i EU-frågorna i ett tidigt skede av beslutsprocessen inom EU.

Ärendehanteringens innebär att utskotten ska granska dokumentet och redovisa resultatet av sin granskning i ett utlåtande till kammaren. Ingen motionsrätt föreligger med anledning av dokumentet. Behandlingen i kammaren, som kan inbegripa en debatt, avslutas med att kammaren lägger utlåtandet till handlingarna. Det ska vara möjligt för kammaren att votera mellan alternativa skrivningar i utlåtandet, men utlåtandet kan inte innehålla något förslag till tillkännagivande till regeringen.

Den nya ärendehanteringens av grön- och vitböcker liksom förändringar vad gäller samrådet mellan riksdag och regering följer riktlinjerna i betänkande 2005/06:KU21.

I kommissionens meddelande (KOM/2006/763) presenteras grönboken om EU:s handelspolitiska skyddsinstrument i en global ekonomi i förändring med överrubriken EU i världen. Denna grönbok för offentligt samråd blir det första exemplet inom näringsutskottet på den nya ärendehanteringens.

Grönbokens huvudsakliga innehåll

Handelspolitiska skyddsinstrument

Genom antidumpnings- och antisubventionsåtgärder samt andra skyddsåtgärder kan EU skydda sina egna tillverkare mot illojal konkurrens. EU:s användning av dessa instrument grundas på avtalen inom Världshandelsorganisationen (WTO) och sägs i grönboken vara öppen och balanserad. Vikten av att alla länder följer de beslutade reglerna på detta område betonas. Målet är att få effektiva åtgärder mot illojala handelsmetoder.

Genom grönboken vill kommissionen få till stånd en offentlig debatt om hur EU på bästa sätt kan fortsätta att utnyttja dessa instrument för att ta till vara sina intressen. De olika frågorna som EU vill ställa inom ramen för ett samråd är grupperade i följande huvudområden:

- Vilken funktion har handelspolitiska skyddsåtgärder i en global ekonomi?
- Avvägningen av olika EU-intressen vid undersökningar avseende handelspolitiska skyddsåtgärder.
- Inledande och genomförande av undersökningar avseende handelspolitiska skyddsåtgärder.
- Form, tidpunkt och varaktighet för handelspolitiska skyddsåtgärder.
- Insyn i undersökningar avseende handelspolitiska skyddsåtgärder.

– Institutionellt förfarande. (Bör nuvarande ordning med delat ansvar mellan kommissionen och rådet kvarstå?)

Samråd om grönboken

Alla berörda parter, inklusive Europaparlamentet och medlemsstaterna, är välkomna att lämna synpunkter på frågorna som tas upp i grönboken. Även myndigheter i tredjeländer kan inkomma med synpunkter. Till hjälp finns ett strukturerat frågeformulär. Svaren – såväl på de ställda frågorna som beträffande andra frågor om EU:s handelspolitiska skyddsinstrument – ska vara kommissionen till handa senast i slutet av mars 2007. Kommissionen planerar att anordna en debatt med berörda parter mot slutet av samrådsperioden. EG-kommissionen ska därefter utvärdera materialet. Resultatet av utvärderingen och eventuella förslag om ändringar av grundförordningar kommer att läggas fram hösten 2007.

Utrikesdepartementet har av Kommerskollegium begärt en analys av grönboken med svar på frågorna senast den 1 mars 2007. Inför en sådan analys anordnade Kommerskollegium ett seminarium med företrädare för näringslivet och andra svenska intressenter i januari 2007, där grönboken diskuterades.

Utskottets granskning

Faktapromemoria

Regeringen har utarbetat en faktapromemoria (2006/07:FPM44) med anledning av grönboken. Där framhålls att Sverige regelbundet har riktat kritik till kommissionen mot att EU använder de handelspolitiska skyddsinstrumenten, särskilt antidumpning, alltför frekvent i protektionistiskt syfte för att skydda konkurrensutsatt produktion inom EU. Nuvarande tendens hindrar nödvändig omställning och strukturanpassningar i ekonomin, anför det.

Kommissionen anser att gällande EU-regler om skyddsinstrumenten ger EU möjlighet att stödja de europeiska arbetstagarnas intressen och att de därför är viktiga redskap för EU:s hantering av globaliseringen. Tanken på en översyn väcktes av EU-kommissionären Peter Mandelson våren 2006.

Den svenska ståndpunkten är att Sverige välkomnar kommissionär Mandelsons initiativ att diskutera en modernisering av EU:s regelverk när det gäller handelspolitiska skyddsinstrument, särskilt på antidumpningsområdet. Sverige anser att en reform är nödvändig för att EU ska kunna leva upp till målsättningen i Lissabonstrategin.

Nuvarande systematiska användning av framför allt antidumpningsinstrumentet skyddar vissa EU-länders olönsamma industriproduktion. Sverige hävdar att reglerna oftast utnyttjas av EU-länder som av protektionistiska skäl vill skydda inhemsk produktion som inte är konkurrenskraftig. Därmed straffas de europeiska företag som i stället väljer att lägga ut delar av produktionen till tillväxtekonomier och specialiserar sin verksamhet inom EU på forskning och utveckling, design och distribution.

Enligt den svenska ståndpunkten bör antidumpningsreglerna utformas så att de bara omfattar de fall när en vara säljs till lägre pris i EU än i exportlandet därför att företaget kunnat dra fördel av t.ex. en monopolställning på hemmamarknaden eller på annat sätt inte utsatts för normal konkurrens.

Nuvarande regler innebär att gemenskapsintresset överlag ska beaktas innan åtgärder införs. Från svensk sida anses emellertid att konsumentintresset systematiskt får en alltför underordnad roll vid denna bedömning. Sverige vill att kommissionen gör en noggrann kostnadsanalys för EU som helhet innan åtgärder införs, vilket inte är fallet i dag.

Enligt faktapromemorian är EU-länderna skarpt uppdelade i frågan om användningen av skyddsinstrumenten, främst antidumpning. Den liberala gruppen, där Sverige ingår, välkomnar tanken på en modernisering. Den andra gruppen förespråkar att nuvarande utformning av instrumenten bibehålls eller reformeras på ett sådant sätt att de mer effektivt kan användas för att möta extern konkurrens. Det finns inga utsikter till samsyn bland EU-länderna, sägs det i promemorian.

Vissa kompletterande uppgifter

Antidumpningskommittén är en rådgivande kommitté till kommissionen och möts ungefär en gång i månaden. Därvid tas eventuella klagomål upp från en bransch eller ett företag med begäran om antidumpnings- eller anti-subsventionsåtgärder. Vid skyddsåtgärder är det en medlemsstat som svarar för begäran. Per år kan det röra sig om 15–20 fall som vart och ett kan beröra flera exportländer.

Tillsammans med Danmark och Nederländerna tillhör Sverige de länder som är mest emot dessa handelshinder och därför säger nej i de allra flesta fall. Oftast beslutar dock majoriteten om åtgärder, vilka först sker i form av en undersökningsperiod på cirka ett år. Vanligen leder undersökningen till att provisoriska åtgärder införs under maximalt nio månader. Eventuella definitiva åtgärder måste införas innan de provisoriska åtgärderna hunnit avslutas. De definitiva åtgärderna varar i fem år, vilket kan förlängas. Det finns antidumpningsåtgärder som varit i kraft i över 15 år.

Vid slutet av januari 2007 hade EU 142 antidumpningsärenden, 9 subsventionsärenden och 1 skyddsåtgärd i kraft. För närvarande pågår 23 antidumpningsundersökningar och 1 antisubsventionsundersökning.

Beslut om definitiva antidumpnings- och antisubsventionsåtgärder fattas av rådet med enkel majoritet. Beslut om skyddsåtgärder tas av kommissionen.

Utskottets ställningstagande

EU:s medlemsstater – liksom andra berörda parter – har inbjudits att lämna synpunkter på de 32 olika frågor som tas upp i grönboken. Inför regeringens svar till kommissionen vill utskottet framföra dels vissa allmänna synpunkter, dels något mer detaljerade uppfattningar på ett par områden.

Utskottet välkomnar – liksom regeringen – att EG-kommissionen gör en översyn av EU:s handelspolitiska skyddsinstrument.

Under ett antal år har utskottet enhälligt framhållit vikten av frihandel. Det finns en allmän övertygelse i riksdagen om att stabila och rättvisa spelregler för ett fritt utbyte av varor och tjänster är en avgörande förutsättning för ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Såväl konsumenter som företag gynnas genom lägre priser, större utbud av varor och tjänster samt bättre kvalitet. Att värna om frihandel som princip är både ett svenskt och ett globalt intresse.

Med den inställningen som grund är det givet att Sverige oftast intar en negativ attityd till förslag om användning av handelspolitiska skyddsinstrument inom EU, särskilt antidumpning, eftersom dessa instrument lämnar utrymme för protektionistiska tendenser. Sådana tendenser hindrar nödvändig anpassning av branscher och företag inom EU och betyder en minskad ekonomisk effektivitet inom unionen. I fråga om EU:s intresseavvägning mellan olika ekonomiska aktörer vid prövningen av handelspolitiska skydds-

åtgärder bör det erinras om att reglerna ytterst syftar till att alla företag ska ha "samma spelplan", vare sig de producerar varor inom eller utanför EU.

I grönboken ifrågasätts inte det grundläggande värdet av handelspolitiska skyddsinstrument, utan syftet är att undersöka hur EU på bästa sätt kan utnyttja dessa instrument. Enligt utskottets uppfattning bör Sverige inom EU-kretsen verka för att stor restriktivitet ska råda i fråga om användande av handelspolitiska skyddsinstrument. Det regelverk som reglerar användningen av handelspolitiska skyddsinstrument bör därför stramas upp.

Svaren på kommissionens frågeställningar bör spegla denna restriktiva syn. En sådan syn bör även tränga igenom i EU:s förhandlingar inom WTO:s ram.

Förutom denna principiella grundhållning vill utskottet framföra följande synpunkter:

- EU:s antidumpningsåtgärder kan ställa till stor skada när de drabbar utvecklingsländer. Utskottet anser att denna fråga bör följas upp av EU och beaktas i framtiden.

- EU har hittills inte använt sig av antidumpningsåtgärder gentemot de minst utvecklade länderna (cirka 50 länder). Enligt utskottets uppfattning bör en sådan policy tillämpas allt framgent.

- Processen med införande av antidumpningsinstrument bör bli mer öppen och transparent. Exempelvis bör berörda exporterande tredjeländer, som anklagas för att dumpa sina varor inom EU, öppet få lägga fram sina synpunkter.

- Konsumentintresset måste få en större vikt. När kommissionen ska beakta det samlade gemenskapsintresset inför eventuellt införande av antidumpningsåtgärder bör även konsumenternas – såväl kortsiktiga som långsiktiga – vinster respektive förluster tas med i bedömningen.

Som nämnts tidigare ska regeringen inom ramen för ett samråd besvara EU:s frågeställningar om de handelspolitiska skyddsinstrumenten senast i slutet av mars 2007. När regeringen besvarar dessa frågor bör utskottets synpunkter beaktas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Kommissionens grönbok KOM/2006/763 EU:s handelspolitiska skyddsinstrument i en global ekonomi i förändring

EU:s användning av handelspolitiska skyddsinstrument grundar sig på bestämmelser i WTO-avtalen. Genom grönboken vill kommissionen initiera en offentlig debatt om hur EU bäst kan fortsätta att utnyttja dessa instrument för att tillvarata sina intressen. Därför inbjuds medlemsstaterna och andra berörda parter att lämna synpunkter på de 32 olika frågor som tas upp i grönboken.